

Familiebezit in de Cahors

Tineke Aarts woont sinds twee jaar in de Lot, niet ver van Cahors. Ze voelt zich er al helemaal thuis. Zózeer, dat ze een roman heeft geschreven die de sfeer van de wijnstreek raak treft. In *Familiebezit* heeft de hoofdpersoon Juliette het in haar hoofd gezet om de wijnboerderij van haar voorouders, die er verwaarloosd bijligt, weer nieuw leven in te blazen. Tineke Aarts vertelt over de relatie tussen haar Franse leven en haar sfeervolle roman.

'Mijn man, die in Strasbourg de mastersopleiding voor ingenieur gevolgd heeft, wilde dolgraag in Frankrijk gaan wonen en werken. Ik had een eigen bedrijf, dus voor mij lag dat niet zo eenvoudig. Bovendien kende ik Frankrijk niet goed. Maar langzamerhand, door er met mijn man een aantal keren heen te gaan, werd het ook mijn wens. We kozen de streek uit, dat werd de Lot. We vonden een huis en alsof het lot ermee speelde, vond mijn man vrijwel meteen werk als ingenieur in Cahors. Zelf probeerde ik de eerste tijd nog opdrachten in Nederland te doen, maar het heen-en-weergereis stond me tegen. Ik wilde me echt dáár vestigen, dáár wortelen. Ik ben toen deze roman gaan schrijven.'

Verwoestingen *Familiebezit* speelt zich af in het gehucht La Borie. Juliette Bonave, een Nederlandse die via haar moeder Frans bloed in de aderen heeft, erft de Mariahoeve in La Borie. Ze beseft op haar trouwdag dat ze de verkeerde keuze heeft gemaakt, verlaat haar man en trekt zich terug op de Mariahoeve, waar ze in haar kinderjaren vakanties doorbracht bij oma Simone. Geleidelijk aan vat ze het plan op om er te blijven en van de verwaarloosde grond weer wijngaarden te maken. Is La Borie geïnspireerd op de plek waar ze woont? 'Nee, maar in de directe omgeving, vooral langs de rivier de Lot, liggen wel gehuchten waar ik La Borie op heb gebaseerd. In de Cahorsstreek zie je overal verwilderde wijnranken opschieten, daar waren vroeger wijngaarden. In de 19de eeuw was er 40.000 hectare aan wijngaarden, nu nog maar 4.000. De phylloxera heeft een verwoesting aangericht die haast niet te bevatten is. De beide wereldoorlogen legden de wederopbouw lam. En toen men in de jaren vijftig weer aan wijnbouw begon, waren er twee zeer strenge winters, die alle investeringen tenietdeden. Pas in de jaren zeventig is de *appellation contrôlée* weer van kracht geworden in de streek. Toen werd het voor wijnboeren eindelijk weer rendabel.'

Hulp In de roman speelt deze geschiedenis van de Cahorswijn een belangrijke rol. Juliette komt meer te weten over het verleden van haar Franse familie door oude brieven die ze vindt in de kamer van oom Gaston. Ook ontdekt ze dat deze oom, die zijn brood verdiende als postbode, voor zijn dood plannen had om weer wijn te verbouwen. Deze ontdekking zet Juliette ertoe aan om het werk van Gaston voort te zetten en uit te bouwen. Juliette lijkt uiterlijk op de schrijfster: ze is langer dan de gemiddelde Française en heeft lang, bruin haar. 'Ik heb bij Juliette niet mijzelf voor ogen gehad, al heeft ze wel karaktertrekken waar ik me in herken. Ze is bijvoorbeeld zelfstandig en ambitieus,' zegt Tineke. 'Maar er zijn ook verschillen. Ik neem niet impulsief belangrijke beslissingen, wat Juliette wel doet. Ook is zij niet bang aangelegd: ze vertrekt in haar huwelijksnacht alleen naar een verlaten wijnboerderij in de bossen. Ik zou duizend doden gestorven zijn! Opvallend is dat Juliette de klus toch niet alleen kan klaren, ze heeft hulp nodig en die krijgt ze ook. Zo gaat dat op het platteland: er is altijd wel iemand die je helpt. Hulp is gebaseerd op ruil. Als ik jou nu help, dan kan ik later hopelijk op jou rekenen.' De hulp die ze krijgt is onbaatzuchtig. Vooral de hulp van Didier, een man die van een uitkering leeft en graag bij haar komt werken, zonder ervoor betaald te krijgen. Hij heeft één voorwaarde: niemand mag weten dat hij voor haar werkt, want dan zou men hem kunnen aangeven en komt zijn uitkering in gevaar. 'Die angst is reëel,' zegt Tineke. 'Ik volg Franse les bij een vrouw die volstrekt afgelegen woont aan een doodlopende weg. Maar als ik haar in de winter betaal, doet ze het licht uit, omdat ze bang is dat iemand het ziet!'

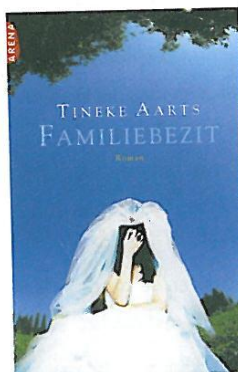
Assemblagewetten Het is spannend om te volgen of het Juliette lukt om haar plannen te verwezenlijken. Er zit veel tegen: in het dorp wordt over haar geroddeld, er schijnt een oude vloek op haar grond te rusten, en bovendien krijgt ze een nieuwe liefdesrelatie die de ontwikkelingen stagneert. Die relatie vormt de kern van het verhaal. Juliette heeft al een keer alles verloren, toen ze haar man verliet met wie ze samen in Nederland een bedrijf runt. Zal ze een tweede keer haar ambities op moeten geven om de man te volgen van wie ze houdt? Het zet haar aan het denken...

Tineke Aarts: 'Het komt vaak voor dat vrouwen hun ambities opgeven, terwijl mannen duidelijk in hun hoofd hebben wat ze willen bereiken en daar dan ook helemaal voor gaan. Vrouwen worden eerder afgeleid door omstandigheden, of ze achten hun ambities door het krijgen van kinderen niet meer haalbaar. Als je je ambities kunt combineren met liefde, dan heb je echt reden om gelukkig te zijn. In veel gevallen lukt dit niet en dan moet je kiezen.'

Als Juliette met het probleem van de keuze opgezadeld zit, vraagt ze raad aan haar peetoom Pascal, *sommelier* in een restaurant in de buurt. Pascal geeft een mooie uiteenzetting over de assemblagewetten in de wijnproductie: je kunt een cabernet niet combineren met een auxerrois. Het zijn beide te krachtige druiven. Beide moet je assembleren met minder zware druivensoorten. Hij trekt een parallel met de liefde. Liefde gehoorzaamt ook aan assemblagewetten: de partners moeten met elkaar te combineren zijn om harmonie te bereiken. Twee zeer krachtige karakters zullen die harmonie niet kunnen bereiken. Het eind van de roman blijft, wat de liefde betreft, dan ook open. 'Voor een sterk karakter als Juliette is het moeilijk om op het platteland een partner te vinden die gelijkwaardig is,' zegt Tineke Aarts. 'Eén van beiden zal water bij de wijn moeten doen...'

Integratie Om een roman te schrijven, waarin de wijnbouw zo'n grote rol speelt, moet een schrijver kennis van zaken hebben. Tineke wist niet veel over wijn, voordat ze naar Frankrijk verhuisde. 'Door met Fransen om me heen te praten, leerde ik veel. De Fransen praten veel meer dan Nederlanders over eten en drinken, en weten er ook meer van. Zo deed ik mijn eerste kennis op en begon de wijnbouw me te interesseren. Als ik wijn kocht bij een wijnhuis, stelde ik allerlei vragen. Vaak werd dan de grootvader die het wijnhuis vroeger geleid had erbij gehaald om me van alles te vertellen over hoe het vroeger ging, wat er allemaal veranderd is of hetzelfde gebleven. Je krijgt dan langzaam een compleet plaatje, met interessante persoonlijke herinneringen aan de gebeurtenissen als toegift.'

Tineke heeft goed contact met de Franse bewoners van de streek. Daar heeft ze ook haar best voor gedaan. 'Er wonen aardig wat Nederlanders in de Lot, maar nog meer Engelsen. De Nederlanders doen meer hun best om contact te maken met de Fransen dan de Engelsen. Er zijn Engelsen die geen woord Frans spreken. Daar hebben de Fransen wel moeite mee. Van de andere kant zijn ze blij als hun huis gekocht wordt door Engelsen, want die betalen beter dan Fransen. De Fransen hebben in feite een dubbele houding ten opzichte van buitenlanders. Ze willen graag dat de buitenlanders integreren, maar maken dat niet altijd eenvoudig. Als buitenlander zul je bijvoorbeeld nooit een baan als ambtenaar krijgen. Die banen houden de Fransen veilig voor zichzelf. Europa is nog ver weg!'

Tineke Aarts / Familiebezit / Uitgeverij Arena / ISBN 90 6974 625 5 / € 19,50 / www.familiebezit.nl

Tekst: Karin de Koning

Foto: Tineke Bloem